KOMPOST

Strakonický měsíčník o ochraně přírody **říjen 2016**

Environmentální akce, reporty, přírodovědná pozorování, ekoporadenské tipy, botanika, zoologie, úvahy, recenze, recepty, tipy na odbornou literaturu i beletrii, zdravý životní styl, náměty na tvořivé činnosti, poezie...

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně

Pobočka Šmidingerovy knihovny Za Parkem

Základní organizace ČSOP Strakonice

Vážení čtenáři,

jsme rádi, že jste si udělali čas na pročtení dalšího čísla našeho časopisu. I když je dozajista velkou zásobárnou informací, to nejpodstatnější přece jenom přináší sám život. Pokud byste se někdo chtěl opravdu rychle dovzdělat, doporučuji vyhledat nejbližší ekologickou organizaci, která se zároveň účastní správních řízení na povolování kácení dřevin rostoucích mimo les. Minimálně párkrát do měsíce se dozvíte, jak to s tou přírodou doopravdy je. A navíc od zcela obyčejných lidí, což je výhoda, protože nebudete obtěžováni příliš přecitlivělými ochránci přírody nebo příliš vzdělanými odborníky, kteří toho přece ví tak málo o obyčejném životě. Nejprve jsem si myslel, že ono příslovečné „mám rád přírodu, ale...“, které se v mnoha jazykových i tematických mutacích vyskytuje i v dalších oborech, je pouze občasným nedorozuměním. Postupem času jsem ale zjistil, že se stalo běžným koloritem a mnohdy úvodem zmiňovaných řízení. Že ve skutečnosti jsou stromy ve městech ztělesněním onoho neviditelného zla, protože způsobují šíření mšic na naše muškáty, nevidíme kvůli nim na svá zaparkovaná auta a jsou vlastně celkově neekologické, protože pokud se vyskytnou blíže k našim severním oknům, musíme v bytech vydatněji svítit. Že ptáci mohou přece po vykácení všech městských stromů odletět v klidu do lesa a že ochráncům přírody určitě nezáleží na lidech, protože co kdyby strom spadnul na ty, kdo se pod ním na sídlišti při bouřce schovávají...? Trochu mi to celé připomíná dnes už známý internetový citát: „Kdyby stromy dávaly wi-fi signál, vysázeli bychom jich tolik, že by možná zachránily planetu. Škoda, že dávají pouze kyslík, který dýcháme.“

Foto -jj-

Dobrá rada na závěr úvodníku. Radši zůstaňte u vzdělávání se běžnými způsoby, váš Kompost. ***-jj-***

Z obsahu tohoto čísla:

Pondělní ráno v gumovkách..... 2
Setkání členů a příznivců ČSOP 2016 2
Fotografická soutěž o předplatné..... 4
Chov kalifornských žížal aneb..... 4
Putování Vodňanskem - 3. díl..... 5
Nová nabídka akcí pro veřejnost..... 6
Nákaza na invazivních netýkavkách.. 7
Ekoznačky - 10. Falešné ekoznačky... 8
Hřibovitá houba s lupeny..... 8
Záchrana ptačích životů díky..... 9
Večer s dokumentem - 32. díl - Hlína 10
Pozvánky říjen 2016..... 10
„Ekologická obnova území.....“ 12
Říjnové zastavení..... 13
Mikroorganismy, mozek a..... 13
Ohlédnutí za třetím Veget Festem.... 14

Ohlédnutí

Pondělní ráno v gumovkách

V čísle 12/2015 na str. 7 jsme uvedli povídání o transferu měkkýšů na Otavě, který byl pro nás příkladem dobré praxe a spolupráce oficiálních institucí s dobrovolníky. V polovině září letošního roku jsme byli poměrně narychlo informováni zástupcem Povodí Vltavy o plánovaném krátkodobém, ale razantním snížení Pětikolského jezu z důvodu opravy technického zařízení. Takový zásah s sebou samozřejmě nese problém v podobě výrazného poklesu hladiny proti proudu řeky. Na Otavě se to týká především úseku pod hrází na horním Podskalí, kde se v bahnitých sedimentech vyskytuje poměrně velké množství měkkýšů – zejména škeblí říčních. Neméně problematické je místo s písečnými nánosy pod Ostrovem při pravém břehu řeky, kde byla potvrzena chráněná mihule potoční. I když bylo snížení hladiny plánováno jen na dobu cca 24 hodin, při rychlém poklesu vody by mohlo dojít k uvíznutí uvedených živočichů na souši a v případě teplého počasí k jejich úhynu. V pondělí 19. září bylo naštěstí chladno a vlhko a po víkendovém vydatném dešti přitékalo propustěmi v hrázi do obnaženého ramene pod ní poměrně dost vody. Situace tedy byla v tomto ohledu příznivější. Sedmá hodina ranní prvního pracovního dne v týdnu však bohužel neumožnila dostat k řece větší počet sběračů, a to ani SOS voláním prostřednictvím sociálních sítí, které v jiných případech funguje. Sešlo se nás tedy pouze pět. Což však stačilo na pohodový průběh průzkumu říčního dna a transferu živočichů. Konečná bilance je přibližně 30 do větší hloubky přiblížených škeblí říčních, několik plovatek bahenních a okružáků ploských. Na výše uvedeném místě pod Ostrovem se podařilo objevit a zachránit dvě minule potoční a opět tak potvrdit jejich výskyt v této lokalitě. Poděkování patří všem, kdo si v tuto nevlídnou hodinu mohli zařídit uvolnění od svých povinností a komu nevadilo na hodinku vyměnit teplo svého pelechu za chlad svých gumovek. ***-jj-***

Mihule potoční ze strakonického Podskalí, foto -vh-

Setkání členů a příznivců ČSOP 2016

Letošní setkání členů a příznivců ČSOP se konalo blízko nás – v rekreačním zařízení Olšina u obce Horní Planá, přesněji v Hodňově, a to ve dnech 3. 9. - 4. 9. Již samotný příjezd byl milý, neboť kdo na tato setkání jezdí, brzy zapadne do okruhu názorově blízkých lidí se vztahem k přírodě. Hned v den příjezdu se konaly první přednášky: „Představení vojenského újezdu Boletice“, „Ekologie obnovy“, „Fundraising, PR a propagace neziskových organizací“ a „Národní park a CHKO Šumava“. Program setkání s pořádanými akcemi je možno nalézt zde.

Dalším potěšením pro nás bylo, že se setkání účastnili dlouholetí členi naší základní organizace, pan Ing. Miroslav Treybal s dcerou Irenou. Dlužno dodat, že p. Treybal se přiblížil k devadesáti letům života a na setkání se dostavil vlastní silou, účastnil se akcí a byl pozorným posluchačem mluveného slova i večerní zábavy.

Sobotní den setkání začal za ranního rozbřesku ornitologickou vycházkou vedenou panem Ing. Petrem Stýblem v okolí rybníka Olšina. Zprvu si místní ptactvo dávalo na čas a jedinými ptáky, kteří se ozvali do tmy, byli kos černý a volavka popelavá. S nárůstem světla se počet druhů navýšil na 13. Seznam ptáků je uveden na webu naší ZO pod tímto odkazem.

Šumavské smrčiny - pohled „Pod kamenným mořem“, foto -vh-

Po pohodové a syté snídani se účastníci setkání rozdělili do skupin, každý podle svého zájmu a fyzických možností. S manželkou jsme zvolili výlet s názvem „Horské smrčiny v oblasti Plechého“ do lesů k Plešnému jezeru a s výstupem na Plechý, pořadateli označený za mírně náročný. Skupinu vedl Ing. Miroslav Černý ze správy Národního parku Šumava.

Po krátké jízdě autobusem jsme dorazili do Nové Pece, kde se nás ujal již zmiňovaný

průvodce a na lesním břehu Schwarzenberského kanálu nám vysvětlil záměry současného managementu národního parku. A to od začátku vzniku parku po budoucnost, pokud nebude zvrácena politickými rozhodnutími. Po úvodních větách jsme se vydali podél zmiňovaného kanálu, kde jsme kromě čisté vody mohli pozorovat pstruhy potoční v různých velikostech. V místě zvaném Rossbach jsem ve vodě zaznamenal blešivce potočního. Cestou nás doprovázelo volání strakapouda velkého a na pokrajích pasek a smíšených lesních porostů se ozval datel černý. V jednom místě jsme na stromech objevili zajímavý lišejník - provazovku obecnou. Na kmenech jehličnatých stromů se občas vyskytl troudnatec pásovaný. Když jsme došli k osamělé chatce s občerstvením na místě zvaném Říjiště, mohli jsme se obohatit o pozorování vodní ploštice – hladinatky. Botanikové si našli kruštík širolistý nebo kokořík a motýlkáři mohli kromě housenky lišaje borového a dospělců běláska řepového a babočky admirála pozorovat perleťovce, kterého jsem bohužel nestihl určit do druhu.

Pan Ing. Miroslav Treybal s dcerou na setkání, foto -vh-

Při drobném zastavení u odbočky k vodnímu zdroji s „nepitnou“ vodou jsem v příkopu zaznamenal hojnost saranče zlatozelené, na květu jsem pozoroval velkou pestřenku sršňovou cf. a o kousek dál křižáka obecného. Bohužel čelo naší skupiny bylo vzhledem k délce trasy rychlejší než její chvost, takže od této chvíle jsem již neslyšel ke své škodě povídání našeho průvodce. Ale na druhou stranu jsem se mohl věnovat podrobnějšímu pozorování okolní krajiny. Výklad p. Černého mi po skončení akce převyprávěla moje manželka a velmi chválila jak jeho znalosti, tak výběr navštívených míst.

Na odbočce na Jezerní stezku k Plešnému jezeru se mi podařilo zastihnout velký exemplář skokana hnědého, který setrvával pod informační tabulí. Procházka označená „Pod kamenným mořem“ byla zkušebním terénem pro naše nohy, ale cesta byla zpříjemněna drobným potůčkem, mírným bukovým porostem a nakonec před samým vstupem k Plešnému jezeru nádhernými výhledy do okolní krajiny s okem přehradní nádrže Lipno. Jako zvědavý turista jsem chtěl vidět ještě více a velké kameny a osamělé pařezy šumavských velikánů vybízely, abych si výhled zlepšil. Tím jsem se dostal nad úroveň stromů rostoucích při cestě, povětšinou smrků ztepilých, bříz (podle slov průvodce šlo o kříženec břízy bělokoré a břízy pýřité), bezem červeným nebo jeřábem ptačím. Pohled mezi suché, stojící smrky potěšil rozmanitostí porostu tvořeného borůvčím a trsy brusinek, trávou složenou převážně z biky lesní a třtiny chloupkaté a hlavně malými smrky, které mnohde převýšily výšku dospělého člověka.

U Plešného jezera byla krátká zastávka, kterou jsem využil na popovídání se strážcem národního parku. Ten mi potvrdil můj nález skokana hnědého. Chvilku jsme se bavili o výskytu šídlatky ostnovýtrusné, o níž vím na základě článku v časopisu Živa 4/2016 s názvem „Šídlatky na dně šumavských jezer“ od Martiny Čtvrlíkové. Ještě jsme před další cestou stihli popovídat o výskytu místní „domácí“ zmije obecné, slunící se na nedalekém kameni, kterou jsem však neviděl. Cesta ke Stifterovu památníku byla mírně namáhavá, vedoucí mezi trsy borůvčí. Snad největší zajímavostí zde byl nález atraktivní houby korálovce jedlového. U Stifterova památníku následovala krátká zastávka, při které jsme opětovně mohli pozorovat suché šumavské smrky stojící a ležící pod stěnou nad Plešným jezerem. Ale opět: pozorný divák přírodní scenérie by si všiml vzrůstajících mladých smrků, které využívají své suché, padlé, rozkládající se předchůdce jako zdroj živin. Blízko kamenného monumentu rostla kromě zmiňované třtiny chloupkaté také vrbovka úzkolistá a kopečky borůvčí nabízející ukryt pro již zmiňované saranče zlatozelené a kobylky cvrčivé. Ve vysychajících loužičkách za Kučerovou vyhlídkou jsem objevil pouze larvy dvoukřídlého hmyzu, ale na pěšince vedoucí k vrcholu Plechého jsem zpozoroval ještěrku živorodou, kterou jeden z účastníků pohotově vyfotil. Na vrcholu Plechého bylo živo jako na náměstí v malém městečku. Trochu lépe bylo na Rakouské louce, kde bylo možno vidět rozdíl mezi hospodařením v rakouských a českých lesích. V obou partiích vyrážely mladé smrčky, i přes pozdně letní žár. Sestup z Plechého byl rychlý. Čas odjezdu autobusu se blížil, takže na podrobnější pozorování nebylo kdy. Zaznamenali jsme krákorání krkavce velkého. Stihl jsem spočítat několik letokruhů na mohutných pařezech smrků, s výsledkem 150 až 170 let. Podle slov stráže jsou tam i stromy daleko starší. Cestou zpět jsme za Říjištěm našli protěž lesní, a tam, kde jsme ráno stáli, a dívali se na plynoucí vodu ve Schwarzenberském kanálu, jsme objevili krásný klenutý můstek.

Saranče zlatozelená mezi Říjištěm a Jezerní stezkou, foto -vh-

I když jsem se nedržel přímo průvodce jdoucího v hlavní skupině, pohled na suchou ležící i stojící smrčinu mě obavami příliš nenaplnil. Příroda se dere na povrch bez ohledu na politicko-ekonomická rozhodnutí. Vyjít si do šumavských hvozdů a dívat se, to je asi nejlepší způsob, jak si o celé věci a problematice udělat obrázek. Ale ne jako turista mající starosti sám se sebou, který vyrazí na vrchol Plechého obut do žabek nebo který se řítí na horském kole po asfaltové cestě vybaven houkačku z kamiónu na rozhánění přírodních pomatenců. Nebo někdo, kdo vyrazí zdolat mrzký a protivný kopec na elektrokole s přípojem vozíku pro psa či děcko (to vše jsem skutečně během našeho krátkého výletu viděl). Nakonec, jak jsem se dozvěděl v průběhu setkání od jednoho pracovníka národního parku, lidská přítomnost vtlačuje zvířenu právě do oněch „problematických“ smrčin, kam za nimi nikdo nechodí, neboť by si umazal či potrhal slušivý obleček či botky světoznámých značek. Dík patří mladé průvodkyni, která měla s mým zdlouhavým přírodovědným čmucháním a pozorováním velkou trpělivost. O dalším průběhu setkání snad napíši příště. Popis nedělního výletu do Vimperka na Velkou Homolku a PR Opolenec pod vedením p. Jakuba Hromase ze ZO ČSOP Šumava by asi překročil pomyslnou délku příspěvku a samotná exkurze na tyto lokality byla neméně zajímavá. ***-vh-***

Použitá literatura:

ČTVRTLÍKOVÁ, M.: Šídlatky na dně šumavských jezer, Živa, 2016, ročník LXIV, č. 4, s. 165-167.

Překopávky

Fotografická soutěž o předplatné časopisu Naše příroda

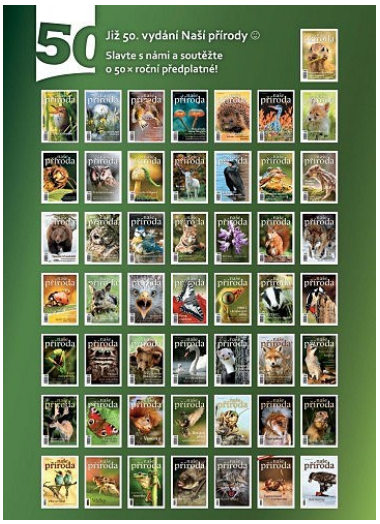

Rádi cestujete, fotíte, soutěžíte, líbí se vám časopis Naše příroda a rádi byste získali jeho roční předplatné? Pokud jste na všechny části otázky odpověděli kladně, bude pro vás účast v této soutěži hračkou. Redakce časopisu Naše příroda nám poskytla jedno roční předplatné právě pro tento účel. Zároveň bychom rádi prostřednictvím soutěže obohatili i stránky našeho časopisu Kompost. Některé příspěvky tedy budou uveřejněny v budoucích číslech. Náplň soutěže bude směřovat k tématu, které bylo probíráno zejména v letních číslech – a to cestování za krásami naší země. Kritéria jednotlivých příspěvků jsme se rozhodli definovat takto. Bude se jednat o soutěž fotografií z libovolného místa České republiky se zvláštní přírodní hodnotou. U soutěžních příspěvků bude posuzována jednak kvalita samotné fotografie, jednak přírodovědná zajímavost zachyceného místa/lokality/objektu. Fotografie bude opatřena přibližně desetiřádkovým komentářem s popisem zachyceného. A to libovolnou formou. Příspěvky můžete zasílat na adresu jan.juras@knih-st.cz, budeme je shromažďovat do 15. listopadu. V prosincovém čísle představíme vítězný příspěvek, který vybereme ve spolupráci s redakcí Naší přírody. ***-jj-***

Chov kalifornských žížal aneb vermikompostování

Jedním ze způsobů, jak likvidovat domácí odpad, je vermikompostování. Jedná se o chov kalifornských žížal. Ty si při zpracovávání biologického materiálu vedou efektivněji než naše běžné druhy žijící v zemi - stačí jim totiž malý prostor vyplněný odpadem (zemina nejen že tam nemusí být, ale ani tam být nemá). Výsledkem jejich životních pochodů je v krátkém čase velmi kvalitní biohumus plný živin - a ten můžeme průběžně přidávat do zeminy k pěstovaným plodinám. Zároveň vzniká tekutina, která je koncentrovaným hnojivem s ochrannými prvky. Je tak silná, že se musí hodně ředit (asi 1:10), aby nedošlo k popálení kořínků.

Žížalí menu, foto Jan Šimáček

Kalifornské žížaly nemohou u nás žít volně, což je jedině dobře, protože tím pádem nehrozí jejich únik do krajiny a případné invazní šíření. Potřebují k chovu vícedílný kompostér vybavený jímkou na tekutý odpad. Pokud jde o teplotu, snášejí rozmezí 5-35 stupňů Celsia, ale nejlépe se jim daří při 20-25 stupních. Zajistíme-li ochranu před teplotními výkyvy a před deštěm, můžeme využít k chovu zahradu nebo balkon, zatímco v zimě (nebo i celoročně) nám poslouží sklep, chodba, předsíň apod. Zápach při správném dávkování potravy nehrozí, a tak jediné, co nás snad může nějak obtěžovat, je labužnické pomlaskávání našich chovanců...

Dávkování odpadu musí každý zájemce o vermikompostování hlídat a postupně se vyučit v odhadování správného poměru dusíkaté (čerstvé, zelené) a uhlíkaté (suché) složky. Suchý materiál (ubrousky, posmrkané kapesníčky, papírové sáčky, sypké odpadky...) částečně vysuší ten vlhčí - slupky z brambor, z melouna, zbytky okurek, dýně, čajové a meltové sáčky, kávovou sedlinu, rýži, okusky apod. Je nutné se vyhnout zahnívání, protože by se bioodpad znehodnotil a mohlo by dojít i k úhynu žížal. To by se mohlo stát například v horkém počasí, pokud bychom náhle přidali velké množství zelené hmoty nebo něčeho řídkého a způsobili bychom tím rychlé zapaření. Dále se do kompostéru nehodí např. sladká marmeláda, maso, kosti, listí, tropické ovoce, příliš slané nebo kořeněné zbytky jídla, chemicky ošetřené slupky, atd.

Abychom se vyhnuli při dávkování odpadu potížím, doporučuji mít dva kompostéry. Po nějakém čase, až budete mít praxi, budete si už moci dovolit sem tam i nějaký experiment. Letos mi např. zůstalo větší množství lehce navinulých třešní, trochu jsem zariskoval a všechny jsem nasypal do zásobníku. Během dvou týdnů si s nimi žížaly poradily. Zůstaly jen pecky.

Nadcházející zimní období se k založení kompostéru dobře hodí. Může být velký, na 300 litrů, nebo pro začátek menší a třeba jen podomácku vyrobený (o tom více v příštím čísle). ***Jan Šimáček***

Putování Vodňanskem - 3. díl – Tři tváře řeky

Dnešní putování jsme předeslali v minulém díle seriálu. Vrátíme se tam, kde jsme řeku Blanici opustili, a vydáme se po jejím proudu až k městu Vodňany. Budeme mít možnost Blanici a její blízké okolí spatřit ve třech podobách a odhalit tak něco z její minulosti, současnosti a možná i budoucnosti. Prozkoumáme koryto „Staré řeky“, které nám může napovědět, kudy a jak se Blanice ubírala v dávných dobách. Budeme následovat částečně zregulovanou řeku zachovávající si však stále ráz přírodního toku. A navštívíme revitalizovanou nivu pod vrchem Blyštice. Ta nám napoví, jak by mohly s řekou zacházet budoucí generace tak, aby ještě dlouho dobu připomínala nespoutaný tok sbírající svou vodu na divoké Šumavě.

Zrevitalizovaná niva řeky Blanice pod Blyšticí, foto -jj-

Pokud budeme chtít prozkoumat bližší okolí řeky v celém tomto úseku, nejlépe se nám podaří začít v místech, kde se Blanice na své pouti nejvíce přibližuje Záhorskému rybníku. Tam, kde ji odděluje od rybníka pouze hráz, můžeme sestoupit k jejímu břehu. Hůře prostupným hájem olší lepkavých s místy silně ruderalizovaným bylinným patrem se dostaneme až do místa, kde původní koryto (Stará řeka) opouští zbytek Blanice. Přesnější by bylo asi opačné pojmenování, leč Stará řeka si ponechává pouze menší část vody. Pokud budeme následovat nové koryto, pravý břeh Blanice je zde oddělen od chatové kolonie loukou a odvodňovacím náhonem Záhorského rybníka, který obtéká vrch Blyštici a napájí rybníky Příbramovský, Loviště a Námětek. Vlhká louka rozkvétá v letním období např. kostivalem lékařským, vratičem obecným, kakostem lučním, krvavcem totenem, zvonkem rozkladitým, rdesnem červivcem. Dobře patrné je rapidní snižování druhové bohatosti (a tedy i pastvy pro motýly) pravidelným ožínáním částí louky sekačkami zdejších chatařů. Ve večerních a nočních hodinách můžeme zaslechnout blízké volání puštíka obecného. Zanedlouho dojdeme do míst, kde končí chatová zástavba. Vrch Blyštice se svým úpatím přibližuje k řece na několik málo desítek metrů. Skládaný kamenný jez se stal pravidelným útočištěm konipase bílého a nabízí dobrou možnost koupání s větší hloubkou vody pod i nad ním.

Tady vstupujeme do míst zmíněných na začátku. Úsek revitalizovaného toku Blanice, to je dle mého subjektivního pohledu nejlíbivější lokalita v této části řeky. Asanační zásah, započatý v r. 1999, podrobněji popisuje BERKA (2010). Místu se zbytky dřívějšího meandrování byla terénními a lesnickými zásahy navrácena část původní tváře. Zejména se jednalo o náhradu v půli 20. st. vysazeného topolu kanadského původními druhy dřevin. Kromě olše lepkavé se zde objevuje javor klen, jeřáb ptačí, dub letní nebo habr obecný. Z keřů nalezneme např. kalinu obecnou. Luh díky znovunaplněným mrtvým ramenům, bažinám a ponechanému mrtvému dřevu budí dojem divočiny. Vše ještě podtrhuje výše uvedený náhon s obnaženými červenými kořeny olší, podél kterého můžeme lokalitou projít. Za ním se zvedá vrch Blyštice místy strmým lesním svahem. Asanace této části Blanice byla realizována také z důvodu posílení biodiverzity ryb, ptactva a obojživelníků. Zvláště pro poslední jmenovanou skupinu je místo velmi častým útočištěm a vytváří pro ni bohaté a chráněné možnosti k rozmnožování. Kromě ropuchy obecné zde můžeme potkat zelené i hnědé skokany. Z plazů se zde objevuje slepýš křehký a užovka obojková. Nejnápadnějšími zástupci hmyzí říše jsou v těchto končinách vážky – motýlice lesklá, šídlo modré a i dále od vody zalétající vážka rudá. A z bohaté avifauny stojí opět za připomenutí ledňáček říční, kterému zdejší prostředí také velmi svědčí.

Pokud úsekem po proudu Blanice projdeme, dostaneme se až k Vitickému jezu. Tady řeku opouští Blanický (nebo také Mlýnský) náhon, který vodou zásobuje podstatnou část rybníků Vodňanské rybniční soustavy. V minulosti byl také nepostradatelný pro provoz mnoha mlýnů. Při pravém břehu Blanice se otevírají rozsáhlé extenzivně udržované louky vedoucí až téměř k prvnímu z nich – Karáskově mlýnu. Řeku můžeme kousek pod jezem překročit přes pěší lávku, abychom se dostali na dohled od vsi Vitice pod Skočickým hradem. Pokud své kroky za lávkou stočíme zpět proti proudu, můžeme suchou nohou překonat brod Staré řeky, vracející se zde zpět do společného toku. Dostáváme se vlastně jedinou suchou přístupovou cestou na ostrov tvořený oběma koryty. Možným místem budoucího revitalizačního zásahu je právě zde niva Staré řeky s hájem nepůvodního topolu kanadského. V dalších partiích pak přechází v harmonickou část krajiny s divokými zákrutami starého ramene připomínajícího zde spíše potok. V prostoru zůstaly zachovány důležité vodní prvky – tůně a mokřiny. Díky špatné přístupnosti a prostupnosti pro lidskou nohu budí i toto místo dojem divokosti, což ještě umocňují porosty mohutných a rozpadajících se vrb křehkých.

Stará Blanice, foto -jj-

Po návratu z „ostrova“ k Vitickému jezu můžeme pokračovat podél Blanice až do Vodňan. Máme na výběr pravý, či levý břeh. První varianta nabídne spíše putování otevřenou zemědělskou krajinou. Řeka se nejdříve mírně narovnává, před městem se několikrát prudce zavlní a do Vodňan již vtéká jako zregulované koryto. Vysoké dřeviny podél ní zde přecházejí v bochníky vrb popelavých a řeka namísto náznaků divočiny nabízí neméně cenné výhledy do okolí. Za mostem u obce Krašlovice stojí za povšimnutí ještě bezejmenná tůň. Ta stejně jako Vitická tůň u opačného břehu řeky cca o kilometr zpět trpí v letních měsících silnou eutrofizací. Přesto jsou obě vyhledávané místními rybáři. Vzhledem k zemědělským pozemkům přiléhajícím místy velmi blízko k řece jsou břehové porosty silně ruderalizované, což brání pěšímu postupu přímo podél vody. Levý břeh Blanice mezi Vodňany a Krašlovicemi pak ještě nabízí podívanou na několik slepých ramen a zajímavé lužní vrbové porosty. Jmenované tůně jsou útočištěm volavky popelavé, zaslechnout můžeme krkavce velkého a někdy se nám poštěstí spatřit přelet orla mořského. Bohatý je výčet rybích druhů vyskytujících se v revíru Blanice mezi Bavorovem a Vodňany poskytnutý místními sportovními rybáři. Z běžných druhů můžeme pod hladinou spatřit následující ryby: okoun říční, plotice obecná, ostroretka stěhovavá, cejn velký, cejnek malý, kapr obecný, štika obecná, sumec velký, úhoř říční, candát obecný, lín obecný, jelec tloušť, jelec proudník, ouklej obecná, bolen dravý, perlín ostrobřichý, hrouzek obecný, střevle potoční a slunka obecná. Z vzácnějších druhů můžeme jmenovat mníka jednovousého, mřenku mramorovanou, jelce jesena nebo pstruha potočního. Blanice je domovem také nepůvodních druhů ryb – karase stříbřitého, pstruha duhového, slunečnice pestré a střevličky východní. Uměle vysazováni jsou amur bílý nebo lipan podhorní.

Do popisovaných míst se dostaneme pokračováním výletu na Skočický hrad nebo Svobodnou horu. Můžeme rovněž využít příjemných značených turistických cest – žluté a červené z Vodňan podél mlýnů nebo zelené od nejbližšího železničního spoje z obce Pražák. ***-jj-***

Použitá literatura:

BERKA, R.: Vodňanské vody, Městské muzeum a galerie Vodňany, 2010.

Nová nabídka akcí pro veřejnost, kroužků i volnočasových klubů Envicentra PROUD a DDM Horažďovice pro školní rok 2016/17

Dům dětí a mládeže Horažďovice je již několik desetiletí místem, kde svůj volný čas tráví děti i dospělí. V letošním roce přichystal DDM pro veřejnost několik novinek – tou hlavní jsou volnočasové KLUBY, které umožňují občasné setkávání (jednou či dvakrát za měsíc) dětí i dospělých se společnými zájmy. Jak řekl ředitel DDM Tomáš Pollak: „Chybějí tu akce, kde by se mohly setkávat odrostlé děti z kroužků a kde by mohli společně trávit čas lidé napříč generacemi“. Proto otevíráme Přírodovědný klub, zaměřený na víkendové výjezdy za poznáním přírody i praktickou péči o krajinu, a Historický klub pro nadšence do historie, víkendových dřeváren a LARPu. Zajímavým počinem je Klub tatínků s dětmi pro akční tatínky, kteří chtějí trávit čas s dětmi aktivitami v přírodě (kola, lodě, kempování) a nebojí se vyrazit na celodenní i vícedenní akci. Vyrazte s námi i vy!

Envicentrum PROUD v letošním roce chystá sérii přednášek Setkání s osobností, na kterých se budete moci seznámit s osobnostmi nejen z Prácheňského regionu a

dozvědět se něco třeba o životě netopýrů, trendech zdravé výživy nebo si prohlédnout fotky z dalekých cest. Kromě toho se v PROUDu můžete těšit na promítání dokumentárních filmů z festivalu Ekofilm a Jeden svět, víkendové výtvarné dílny i Podzimní přespávačku na mlýně. Pro zvídavé žáky otevíráme i letos kroužky Mikrosvět a Mladý badatel, kde budeme společně poznávat svět, který pouhým okem neuvidíš, a odhalovat tajemství přírody prostřednictvím pokusů a pozorování.

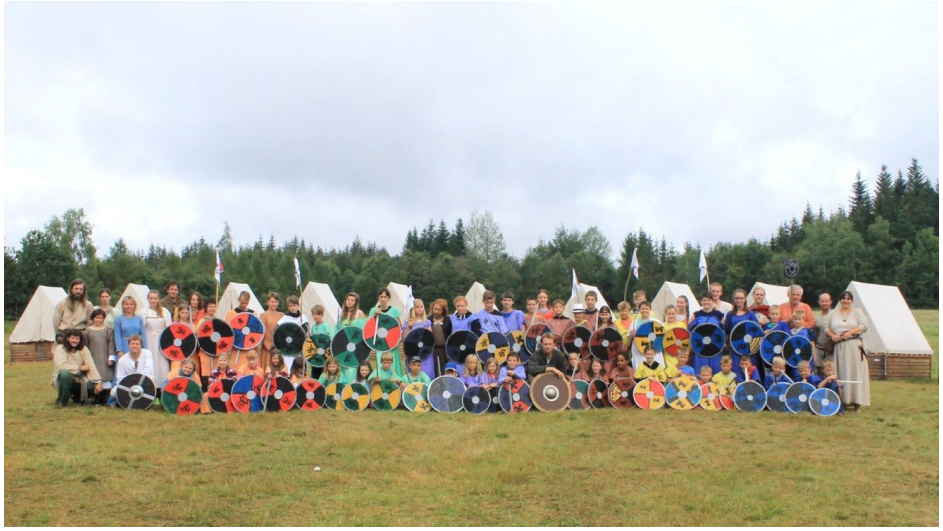

Zájemce o historický klub jsem si otestovali během letní táborů na Písecku, foto archiv DDM Horažďovice

Přírodovědná stanice vás přivítá každou čtvrtou neděli na komentovaných prohlídkách chovů, kde se můžete seznámit s různými plemeny domácích zvířat. Pozornosti jistě neujdou „chlupaté“ slepice hedvábničky nebo bojovná orlovka, mezi králíky zase belgický obr a moravský modrý králík. Kdo je spíše na exotiku, může se seznámit s býčkem afrického skotu zebu nebo novým přírůstkem - kravičkou druhu watusi.

Kromě prohlídek se v Přírodovědné stanici koná řada kroužků, většina z nich je zaměřena na přírodu a chov domácích či exotických zvířat. Věkové spektrum pokrývá všechny kategorie, od mateřské školky až po střední školu, a tak s námi ve stanici mohou děti růst od Malého chovatele přes Mladého přírodovědce až po Exo-teru a Myslivecký kroužek. Letošní novinkou je Včelařský kroužek, kde mohou zájemci získat základní znalosti a dovednosti potřebné pro včelaření. Těšit se můžete na praktické ukázky péče o včelstva během celého roku, přípravu na soutěže i tvoření ze včelího vosku.

Ani na Zámku nezůstávají s nabídkou kroužků pozadu, letos nabízí DDM novinky v oblasti sportovní, výtvarné i hudební; například kroužky Lukostřelba, Sebeobrana pro děti, Kreslení pro rodiče s dětmi, Kreativní dílna, Orientální tanec a mnoho dalších. Kompletní nabídku kroužků DDM Horažďovice si můžete stáhnout v pdf odsud. Přehled akcí pro veřejnost najdete každý měsíc na webu www.ddm-hd.cz nebo na facebooku. ***Mgr. Štěpánka Kadochová, lektorka PROUDu, DDM Horažovice***

Nákaza na invazních netýkavkách

Jak jsme se zmiňovali už dříve (viz např. Kompost č. 11/2012), v posledních letech jsme mohli čím dále tím častěji pozorovat netýkavky malokvěté nebo i žláznaté, jejichž horní část byla napadena mšicemi. Letošek se nám v tomto směru nejevil zpočátku jako výjimečný, ale během léta a zejména na jeho konci se to změnilo - mšice byly najednou skoro všude. Kromě toho se na listech některých netýkavek objevil jakýsi patogen, který způsobil jejich částečné nebo i úplné uschnutí. Na první pohled byl vidět rozdíl oproti obyčejnému svěšení zdravých listů, které je běžné v horkých dnech. Zatímco zdravé exempláře byly ještě po celý srpen svěže zelené, u nemocných (rostoucích třeba i těsně vedle) se barva změnila a pletiva byla nenávratně poškozena.

Napadená netýkavka rostoucí spolu se zdravou, foto -ah-

Nemohu v tomto směru dost dobře porovnávat s jinými léty, protože letos bylo vytrhávání netýkavky malokvěté na lokalitách Kuřidlo a Kalvárie náročnější a kontroly tím pádem častější ještě i v plném létě a na začátku podzimu - a tak jsem si možná až teď všimla něčeho, co zde bylo již dříve. Ať tak, nebo tak, tento rok byl mimořádný přinejmenším v rozsahu, v jakém byly rostliny napadeny. Ještě nikdy jsem neviděla, aby na celých velkých plochách zůstaly koncem srpna z netýkavek jen neduživé zbytky. Podobnou (i když ne tak rozsáhlou) zkázu bylo vidět i na konopici, a tak je možné, že jde o tu samou nemoc. Obě rostliny se vyskytují pospolu, často i v těsné blízkosti, což by přenos usnadňovalo.

Zatím jsem neměla čas pátrat po tom, o jaký patogen se jedná, jak to vypadá v jiných částech ČR, co říkají odborníci a jaký je výhled do budoucna. Je možné, že příroda už začíná mít tento invazní druh pod kontrolou. Přibližně od čtyřicátých let minulého století až dosud se netýkavka šířila po krajině stylem "králík v Austrálii", teď možná nastal přelom - ale to se uvidí až podle toho, co přinesou následující roky. ***-ah-***

Ekoznačky - 10. Falešné ekoznačky, anti-ekoznačky

V předchozích devíti dílech seriálu jsme se pokusili o souhrn těch nejzásadnějších a nejpoužívanějších ekoznaček, certifikátů a podmínek jejich užití. Poslední díl bude věnovaný značkám, které jsou ve svém „ekotvrzení“ nepřesné, lživé nebo napovídají cosi o opačných vlastnostech výrobku. Seznámíme se s „pseudoekoznačkami“, „falešnými ekoznačkami“ a „anti-ekoznačkami“. Jejich autoři využívají jednak určité nepřehlednosti v systému značení, jednak neznalosti spotřebitelů a nepostihnutelnosti takového konání. Zákazník se tak velmi snadno může stát obětí tzv. „greenwashingu“, kdy je touha po šetrném chování při nakupování zneužívána ve prospěch zisku výrobci, kteří skutečně ekologicky šetrné zboží nebo služby nenabízejí a mnohdy za takové tvrzení kryjí své neekologické jednání. Jedinou účinnou prevencí je v tomto případě dobrá znalost ekoznačení v kombinaci se všeobecnými zásadami střídmého spotřebitelského chování.

Mezi certifikáty, které se tváří jako ekoznačky, ale nejsou jimi, můžeme nejčastěji zařadit nejrůznější kvalitativní označení potravin. Nejznámější je logo Klasa (obr. první zleva), označující potravinu, která „minimálně v jednom znaku vykazuje výjimečné kvalitativní charakteristiky“. Často je chybně chápána jako značka zaručující český původ potraviny. Pro tento účel byla v roce 2011 zavedena značka „Český výrobek – garantováno Potravinářskou komorou ČR“ (viz zde). Ostatní zboží takto označuje certifikát „Český výrobek“ (viz zde). U potravin, rukodělných výrobků a služeb ještě existuje systém certifikace původu dle jednotlivých regionů – „Regionální značky“ (viz zde). Pro samotné potraviny pak certifikace „Regionální potravina“ (viz zde).

Další skupina značek objevujících se často na nejrůznějších výrobcích souvisí s obalovou technologií. „Zelený bod“ („Der grüne Punkt“ - obr. druhý zleva) nás informuje o tom, že výrobce obalů zaplatil servisní poplatek do národního systému za zpětný odběr obalu k recyklaci (v ČR firmě EKOKOM) – tedy splnil povinnost danou zákonem. Podobně jako tříšipkový symbol se specifikací materiálu, z kterého byl produkt nebo obal vyroben (obr. třetí zleva). Doprovodné označení „RESY“ u tohoto loga má význam pouze v Německu a označuje některé obaly z vlnité lepenky. Značení „Ecopack“ (obr. čtvrtý zleva) má nejasná kritéria udělení a žádný orgán dohlížející na jejich dodržování. Klasickou anti-ekoznačkou ze stejné kategorie je „odhazující panáček“ (obr. vpravo). Informuje nás o tom, že máme věc odhodit do odpadkového koše, tedy že není zajištěna možnost recyklace nebo je produkt vyroben z obtížně recyklovatelného materiálu. Na obalech nejrůznějších výrobků se často setkáváme se značkami o technologických shodách – „Česká značka shody“, „Značka shody EU“, „Značka shody s českou technickou normou“ aj. Tato označení nevypovídají nic o ekologické šetrnosti zboží.

Mezi tzv. smyšlené ekoznačky patří obrázky deklarující údajné netestování výrobku (nejčastěji kosmetického) na zvířatech (viz předminulý díl seriálu – Kompost 8/2016, str. 6). Kromě nich můžeme do této skupiny zařadit veškeré necertifikované „ekoznačky“, kterými se výrobci snaží klamat své zákazníky. Některé příklady uvádíme na obrázcích. Stejně tak mohou být některé výrobky označené zavádějícím textem: „rozložitelný“ (každý výrobek je rozložitelný, otázka je, za jak dlouho?), „recyklovatelný“ (každý výrobek je recyklovatelný, je to pouze otázka technologie), „vyrobeno z přírodních surovin“ (co je to přírodní surovina?) atd. ***-jj-***

Smyšlené (necertifikované) ekoznačky

Hřibovitá houba s lupeny

Opravdu existuje – je to lupenopórka červenožlutá (*Phylloporus pelletieri*) a najdeme ji mimo jiné v publikaci „Vzácné houby Plzeňského kraje“. Není součástí „Červeného seznamu hub“, ani nijak chráněná, ale přesto se jedná o poměrně vzácný druh. V okolí Chanovic se mi ji zatím podařilo najít pouze dvakrát: 30. 8. 2016 v zámeckém parku a 24. 9. 2013 v sousedním lese Chlum. Měla by růst v lesích i mimo les, na hrázích rybníků, pod duby, buky a smrky, na kyselých půdách, a to od června do října. Svrchu připomíná plodnice suchohřibu plstnatého, ale pod kloboukem jsou žluté lupeny. Vůně této houby je nenápadná. Patří mezi jedlé houby, ale její chuť není nijak mimořádná, proto bych ji i vzhledem k její vzácnosti pro kulinářské účely nedoporučovala. Díky výraznému zbarvení se dá snadno poznat a nehrozí záměna s jinou houbou, jedná se tedy o houbu zajímavou pro amatérské mykology i ochránce přírody. ***Eva Legátová***

Lupenopórka červenožlutá, foto Eva Legátová

Použitá literatura:

ZELENÝ, L. (editor): Vzácné houby Plzeňského kraje, Krajský úřad Plzeňského kraje, Odbor životního prostředí, Plzeň, 2013.

Záchrana ptačích životů díky výstavě "Světlo pro Prahu"

Nevím, jak dalece ještě přežívá v jiných než ornitologických kruzích vzpomínka na kontroverzní výstavu „Světlo pro Prahu“ a na příběh pana **Pavla Křížka**, který díky ní zachránil tolik ptačích životů a zabránil tolikerému zbytečnému utrpení, že se to vymyká běžným představám. Už dávno jsem o tom všem chtěla napsat, a teď, kdy uplynulo od uspořádání výstavy přesně 15 let, je k tomu asi ta pravá příležitost. Tak tedy:

Od konce května do konce září 2001 se pod záštitou MŽP v Národním muzeu konala výstava vytvořená ornitologem Pavlem Křížkem, výtvarníkem Janem Samcem a sochařem Miroslavem Páralem. Poetický název... reprezentativní prostor... vernisáž s úvodním slovem generálního ředitele NM Milana Stloukala a moderátora Marka Ebena... novináři, fotografové, obecenstvo... tak jak to bývá... Ale místo uměleckých děl bylo v chladících zařízeních vystaveno něco, co všechny šokovalo: torza mrtvých ptačích těl. Ne pro senzaci, ale z důvodu, na který bylo po mnoho předcházejících let víceméně marně poukazováno. V komentáři k výstavě bylo řečeno toto: *"... V České republice je dnes odhadem asi tři čtvrtě milionu elektrorozvodných nadzemních zařízení, na kterých nalézají svou smrt tisíce středně velkých a velkých druhů ptáků. Řešením je výroba nových hlavic stožárů, které neobsahují žádný rovinný prvek vybízející ptáky k odpočinku - ty u nás zatím vyrábí pouze Jihočeská energetika. OFČR si tak klade za cíl prosazení k přírodě šetrného přenosu elektrické energie (zvláště jako podmínky při privatizaci energetických podniků) a rozšíření tohoto projektu na všechny země Visegrádské čtyřky..."* (viz zde).

V roce 2011 připravilo Národní muzeum a nezisková organizace Ochrana fauny České republiky novou výstavu "Světlo pro Prahu (po deseti letech)", jejíž hlavním tématem byla druhová pestrost. Při této příležitosti byl vyhodnocen přínos minulé výstavy a už se nemluvilo ani tak o tom, že byla kontroverzní, ale o velké úlevě, kterou přinesla*: "... Výstavy odrážejí stav kultury dané společnosti a to v rovině hmotné i duchovní. Říkají: to jsme my. Na tuto výstavu můžeme být právem hrdí. Nejenže ji shlédl rekordní počet návštěvníků, ale především nenechala návštěvníky lhostejnými. V době privatizace české energetiky dokázala zodpovědně předložit pádné argumenty ve prospěch ochrany ptáků a zásadním způsobem napomohla legislativním změnám. K úspěchu výstavy pomohl každý, kdo byl schopen reflexe – nejen ochránci přírody, ale též novináři, politici, návštěvníci, kteří svými vzkazy zaplnili několik tlustých návštěvních knih. Výstava Světlo pro Prahu se stala důkazem, že občanská aktivita a statečnost má smysl.."* (viz zde). Video přinášející svědectví o zraněných ptácích bezmocně ležících pod sloupy a čekajících dlouhé hodiny na osvobozující smrt - viz zde.

„Téčko“ a „pařát“ s bidýlkem, foto -ah-

Vyhráno ještě není, protože ne všechny sloupy typu "téčko" byly zaměněny za příznivější "pařát", navíc ke zranění ptáků může dojít i na těch nových. Stává se to ale už mnohem méně, a tak můžeme být vděční aspoň za to, co se povedlo dosud. Patřím k těm, kdo měli příležitost poděkovat panu Křížkovi i osobně, protože jsme se s ním setkali 13. 4. 2014 při našem zájezdu do Centra Ochrany fauny Hrachov. Rozhovor s ním nám potvrdil to, o čem se v médiích nijak podrobně nepsalo - že se ornitologové nejdříve snažili dosáhnout zlepšení podmínek naléhavým upozorňováním, dokládáním špatného stavu, vlastními návrhy na řešení - zkrátka takovými způsoby, které jsou obvyklé a měly by stačit. Když jimi ale nebylo možno ničeho dosáhnout a tento stav trval celá desetiletí, co zbývalo jiného, než aby se někdo odvážný odhodlal k zoufalému, kontroverznímu činu? A další otázkou je, kolik jiných příkladů utrpení nevinných tvorů bychom mohli zdokladovat a jak dlouho ještě bude trvat, než si veřejnost uvědomí sobectví naší pohodlné civilizace a podnikne další kroky k nápravě.

Podle slov strakonického ornitologa **RNDr. Jiřího Pykala** vyšel u nás už skoro před čtyřiceti lety dvoudílný sborník **"Dravci 1977"**, kde se o sloupech elektrického vedení psalo. Vydalo jej Středisko státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje, Státní ústav památkové péče a ochrany přírody a ÚV Českého mysliveckého svazu nákladem 5000 výtisků, autorem příspěvku o úhynech ptáků (specielně na sloupech linek 22 kV) byl **Jan Kumbera**. Zároveň navrhl i úpravy a konstrukční změny nebezpečných sloupů. Přes různé snahy orgánů ochrany přírody a jednání s rozvodnými závody se ale vývoj pohnul rychleji kupředu právě až po šokující výstavě "Světlo pro Prahu". V posledních letech se při rekonstrukcích linek instalují konzoly typu "pařát", dokonce i s bidýlkem pod konzolou, které dál zvyšuje bezpečnost sloupu. Takto je čerstvě rekonstruována např. linka od Čejetic do Strakonic, která vede přes Tůně u Hajské.

*A ještě drobná poznámka na závěr: výtvarník Jan **Samec ml.**, jmenovaný v úvodu, je synem strakonického rodáka. Působí v Karlových Varech. Shodou okolností si můžete právě v těchto dnech prohlédnout některá jeho díla na výstavě v Muzeu Středního Pootaví (v hradním paláci do 30. 10. 2016).* ***-ah-***

Večer s dokumentem – 32. díl – Hlína!

O tom, že hlína je životadárnou hmotou, se dnes učí děti na základní škole. Z této informace se stalo klišé a málokdo si pod ní dokáže představit něco konkrétního. Jakoby se vytratil prapůvod tohoto tvrzení. Pro někoho je hlína mrtvou hmotou, pro někoho zdrojem výdělku bez ohledu na to, jak k ní přistupuje, pro někoho všeobjímající podstatou a symbolem našeho bytí na planetě Zemi. Všechny tyto pohledy shrnuje ve strhujícím opusu americký dokument Hlína! z roku 2009. Vztah lidstva k půdě – neúctou, nepochopením, nebo naopak snahami mnohých občanských iniciativ v nápravě tohoto stavu – je symbolem našeho vztahu k životnímu prostředí.

Foto -jj-

V dokumentu se vydáváme na fascinující cestu poznání různých náhledů a chápání něčeho na první pohled natolik obyčejného. Pojmenujeme činnost, která má na půdu vůbec ten nejdestruktivnější dopad v celé historii. Činnost, která je nazývána „válkou proti půdě“ – moderní průmyslové zemědělství. Seznámíme se s neméně fascinujícími skupinami lidí, kteří k hlíně získali osobitý až spirituální vztah, naučili se ji chápat odlišně a snaží se s ní zacházet s respektem a udržitelně – od ekologických zemědělců až po vězně ve speciálních zahradnických programech.

Vydáme se rovněž na cestu poznání největších environmentálních problémů dneška a dozvíme se, jak moc je jejich prapůvod zakořeněn v našich zpřetrhaných vazbách k půdě. Možná nás nakonec nejvíce zaujme alegorický příběh o kolibříkovi, který vytrvale po kapkách hasí požár svého domova – lesa, zatímco ostatní zvířata včetně slonů nečinně přihlížejí a snaží se mu takové počínání rozmlouvat jako zbytečné.

Dokumentární film Hlína! můžete zhlédnout zde. ***-jj-***

Pozvánky - říjen 2016

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně zve:

Farmářské trhy Strakonice

Pátek 7. a 21. 10., 13 - 17 hod., Velké náměstí (pod radnicí)
Po letní pauze pokračují pravidelné farmářské trhy - na novém místě. Přijďte si vybrat ze široké nabídky farmářských potravin, regionálního zboží a rukodělných výrobků. Vše s důslednou kontrolou původu. Více informací a seznamy přihlášených prodejců zde.

Strakonické kopce - úklidová akce

sobota 8. 10., sraz ve 14 hod. na vrchu Šibeník (u vysílače)
V rámci mezinárodní kampaně "Ukliďme svět" navštívíme lesy na okraji Strakonic (Holý vrch, Šibeník...) a pokusíme se je zbavit odpadků. Pytle a rukavice budou připraveny na místě, po úklidu bude pro účastníky připraveno občerstvení.

Kurzy zdravého veg(etari)ánského vaření

úterý 11. 10. - "Pokročilí"
čtvrtek 13. 10. - "Začátečníci"
Vždy od 18 hod. na ZŠ Povážská. Nová sezóna kurzů bude probíhat 1x měsíčně do května. Jednotlivé kurzy na sebe nenavazují, hlásit se je možné na každý zvlášť. „Začátečnické“ lekce jsou určeny pro ty, kteří kurzy v minulých letech nenavštěvovali. Přijďte rozšířit své kulinářské obzory o potraviny a pokrmy z oblasti zdravé a bezmasé kuchyně. Kurzy budou doplněny teoretickým povídáním o surovinách a postupech zajímavých nejen pro vegetariánskou kuchyni. Kurzovné 80 Kč. Svou účast hlaste předem na: jan.juras@knih-st.cz nebo 721 658 244. Obdobné kurzy probíhají také v Blatné, Volyni a Česticích.

Zelené otazníky - Jaká je energetika budoucnosti?

středa 12. 10., 18 hod., bývalý Baobab (nad Zborovem, Bavorova 20, Strakonice)
Proč je současné pojetí energetiky rizikové? Jaká je role energetiky v konfliktech mezi státy? Jaká je budoucnost fosilních paliv a jaké problémy při jejich využívání ještě vzniknou? Jsou obnovitelné zdroje energie řešením? Na tyto a další otázky se pokusí odpovědět **Ing. Ivan Beneš** (místopředseda Výboru pro udržitelnou energetiku při Radě vlády pro udržitelný rozvoj).
-jj-

Pobočka ŠK Za Parkem a ČSOP zvou dospělé i děti:

Výlet na Festival ptactva

Neděle 2. 10.: výlet. Sraz v 6:50 před nádražím ČD, v 7:08 jede vlak do Ražic. Tam se připojíme k akci **Festival ptactva** u rybníka Řežabince (pozorování, ukázka kroužkování, procházka aj.). Vedou Jiří Šebestian a Karel Pecl, zoologové píseckého muzea. Zpět jede vlak např. ve 14:41 hod.

Zastavení v čase

Čtvrtek 6. 10.: Setkání, ztišení, verše – Karel Čapek, poetická próza – Ondřej Fibich. Od 18:00 na pobočce Za Parkem.

Autobusový zájezd do Pořežan a okolí

Neděle 9. 10.: zájezd – Pořežany (výstava hub, blatská architektura, muzeum starých vozidel, zemědělské techniky, dětských modelů aj., největší sbírka nemotorových vozidel v ČR, vstup 80/40 Kč), **Bechyně** (historické památky, několik muzeí, z nichž některá jsou otevřená i v říjnu, možnost občerstvení), **přírodovědná procházka v okolí přírodní památky Židova strouha, zastavení u zámku Mirowitz na břehu Lužnice**. Cena 250 Kč, děti 100 Kč. Odjezd v 7:30 od ZŠ F. L. Čelakovského. Další podrobnosti a **přihlášky** na pobočce, na hrdlickova@knih-st.cz nebo 380 422 720.

Hraní na kantely

Neděle 16. 10.: společné hraní na kantely, případně i další nástroje. **Koná se od 18:00 na pobočce** Za Parkem ve spolupráci se spolkem Spona. K hraní, zpěvu nebo jen k poslechu zveme širokou veřejnost.

Tvořivý podvečer

Pondělí 17. 10.: Alena Šimáčková: Co nám v arteterapii prozradí stromy? Mezi 17:00 a 19:00 (lze přijít kdykoliv v tuto dobu) v půjčovně pobočky. Pomůcky a materiál budou připraveny, ale bylo by dobře přinést si i vlastní (papír A4, pastelky, případně voskovky apod.).

Strakonické příběhy XXXIV.

Úterý 18. 10.: Karel Skalický: Řečený Kočka. Město Strakonice a jeho šlechtičtí sousedé kolem roku 1400. Další vyprávění regionálního historika v rámci rozsáhlejšího strakonického cyklu, doprovázené projekcí různých dokumentů a vyobrazení. Od 18:00 ve společenském sále ŠK na hradě.

Přednáška s promítáním

Úterý 25. 10.: Miroslav Šobr: přednáška "Zahradou poznání aneb Zasadím jablůňku u cesty bílé..." a představení publikace Zahradou poznání. Od 17:00 v promítacím sále strakonického gymnázia.

Zastavení v čase

Středa 26. 10.: Setkání, ztišení, verše – Ondřej Fibich, poetická próza – Josef Váchal. Od 16:30 na pobočce Za Parkem.

Páteční schůzky kroužku MOP

Pro předškolní a mladší školní děti (i v kočárku) **s rodiči, ale případně i pro starší školáky, kteří by si mohli založit samostatný oddíl.** Přicházet mohou i dospělí bez dětí. Pomoc při vedení schůzky je vítaná, ale není nutná. Chodit lze i nepravidelně. . Venku budeme vyrábět z plodů a listů, za větru pouštět draky, ale můžeme také pod střechou mikroskopovat nebo hrát hry. **Sraz vždy** (mimo 28. 10., kdy schůzku vynecháme) **v 16:00 před hradem u kanceláře CIAO. 7. 10.** půjdeme na Šibeniční vrch, **14. 10.** na Podskalí, **21. 10.** si uděláme oheň na zahrádce u Taschnerových.

Dlouhodobé akce

Výstavka větviček k určování (nejen podle knih, ale i s možností konzultace) **- na pobočce v Husově ul. č. 380. Pokračují i dlouhodobé akce** (Paměť strakonických stromů, Nejmilejší knihy aj.). Od pondělí 3. 10. začíná v rámci Týdne knihoven i na pobočce (stejně jako v hlavní knihovně na hradě) **prodej levných, zachovalých knih. Po celý týden ukázky balení knížek, oprav a různých vylepšení.** Otevřeno Po a Čt 13 – 18, St 8 – 12 hod.

Více na alena.hrdlickova@knih-st.cz nebo na pobočce ŠK Za Parkem (380 422 720). ***-ah-***

Pozvánky odjinud:

Setkání k nově vznikající KPZ

Středa 5. 10. od 17 hod., Lčovice, č. p. 78 (u pana Miroslava Kouby). Setkání zájemců o zapojení se do projektu KPZ - komunitou podporovaného zemědělství. Jeden z průkopníků KPZetek v ČR Honza Valeška o nich přijede říci podrobnější informace a zajímavosti. Dále se dozvíte něco o způsobech, kterými pan M. Kouba pěstuje zeleninu i o praktickém fungování skupiny. Budete se moct přihlásit k pravidelnému odběru výpěstků v bedýnkách. Určíte si množství odebírané zeleniny a období, ve kterém byste měli o výpěstky zájem. Podiskutujeme o obsahu bedýnek a o možnostech zapojit se svou prací na zahradě. V rámci KPZ bude také možnost nabídnout vlastní eko-bio produkty.

Drobné smetí

Panda velká se stala „méně ohroženým“ druhem

Z kategorie „ohrožený“ do kategorie „zranitelný“ byl přeřazen snad nejznámější druh fauny čelící nebezpečí vyhynutí. Panda velká je dlouhou dobu symbolem ochrany ohrožených druhů zvířat a nyní se dílčím zlepšením situace stává i pozitivním příkladem toho, jak lze všeobecným povědomím a politickou vůlí pomoci v řešení globálního ekologického problému. A to i v takové zemi, jakou je Čína. Více se dočtete zde.

Norsko plánuje snížit stavy svých vlků na jednu třetinu

Norsko se rozhodlo povolit odstřel až 47 vlků z odhadovaných 68 zvířat žijících v této zemi. Plán se setkává s velkým mezinárodním odporem. Před norské velvyslanectví v Praze je proti tomuto postupu svoláván protest na 14. listopadu (zde). Bizarností této situace je fakt, že např. loni požádalo v Norsku o povolený odstřel 16 vlků přes 11 tisíc lidí, tedy více než 700 trofejových lovců na jedno zvíře. Více informací se dozvíte zde.

Nechají Spojené státy vybít 45 000 mustangů?

Do třetice z podobného soudku. Internetem se v nedávné době šířila informace, že USA schválily porážku asi 45 000 divokých koní, údajně z důvodu rozšiřování pastvin pro hovězí dobytek. Jednalo se o nepřesnou a poplašným způsobem rozšířenou informaci. Ve skutečnosti šlo pouze o doporučení Národního poradního výboru pro koně a osly vydané v minulém roce, které však nebylo schváleno. Roli hrál dozajista také velký odpor veřejnosti. Více k celé kauze a další odkazy zde. ***-jj-***

Literární okno

„Ekologická obnova území narušených těžbou nerostných surovin a průmyslovými deponiemi“

Speciální publikace, která se dočkala v roce 2015 druhého doplněného vydání (první v r. 2010), se jako jedna z mála v ČR věnuje poměrně mladému vědnímu oboru – ekologii obnovy míst narušených těžbou. I když se jedná o aplikovanou oblast s mnoha konkrétními a zajímavými poznatky a výstupy, můžeme z ní čerpat i mnoho všeobecných souvislostí a principů platných v přírodě i člověkem pozměněné krajině.

Přestože jsou území narušená průmyslovou činností vnímána širokou veřejností veskrze negativně, nabízí se ještě druhý pohled na věc. Pohled, který nám odkrývá tyto lokality jako útočiště úzce specializovaných a často velmi vzácných druhů fauny a flóry. A i když tato místa už dnes často

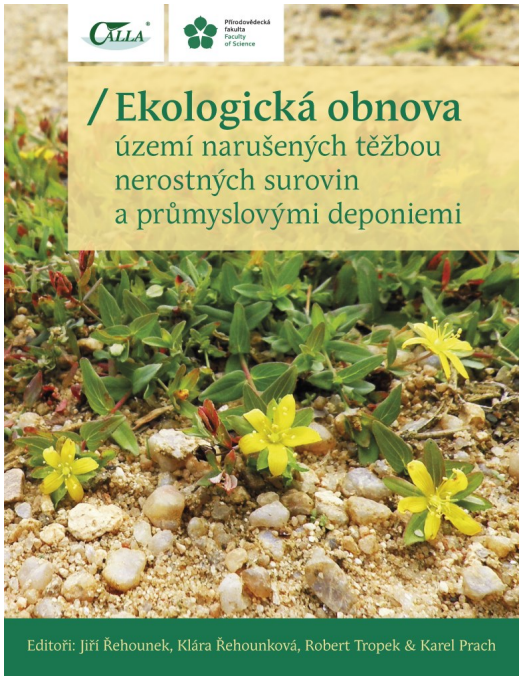

„pouze“ imitují někdy již ve volné krajině zcela zaniklé biotopy, jejich význam právě z tohoto důvodu narůstá. Není náhodou, že jejich velká část se stává maloplošnými chráněnými územími. Je zde však jeden podstatný předpoklad. U většiny typů těchto lokalit je dosaženo nejlepšího výsledku, pokud jsou ponechány samovolné sukcesi, případně je u nich sukcese usměrňována, brzděna a někdy i vracena periodicky zpět. A naopak: v území bez větší ekologické hodnoty je přeměňují dnes ve většině případů využívané zemědělské a lesnické rekultivace. Zásahy, které jsou navíc řádově dražší.

S knihou se vydáváme na exkurzi po nejčastějších druzích postindustriálních prostorů – výsypkách, kamenolomech, pískovnách, štěrkopískovnách, těžebnách jílů, těžených rašeliništích a odkalištích. Můžeme se seznámit s obecně fungujícími principy rozvoje rostlinstva a živočichů v těchto místech, konkrétními lokalitami napříč Českou republikou a najdeme zároveň i výčet typických zvláště chráněných druhů. K využití pro pracovníky těžebních a rekultivačních firem nebo zaměstnance státní správy jsou navrhována managementová opatření šetřící nejen přírodu, ale také peníze. Pro ostatní může být exkurzem nejen do dynamicky se rozvíjejícího vědního oboru, ale také do zajímavých lokalit ve všech koutech ČR.

Díky organizaci Calla a Přírodovědecké fakultě JU v ČB (dvou autorských institucí) máme možnost sledovat popisované pochody i naživo – např. prostřednictvím terénních projektů v Cepských pískovnách nedaleko Třeboně. Editory knihy jsou Jiří Řehounek, Klára Řehounková, Robert Tropek a Karel Prach, které mnozí z nás znají ze zajímavých tematických seminářů a exkurzí. Fakta posbíraná autory publikace by se v budoucnu mohla stát směrodatnými i v případě dalšího osudu některých zajímavých lokalit v rámci okresu Strakonice (např. pískovny V Holi).

Knihu je možné v elektronické podobě studovat zde. V papírové podobě je k dispozici v ekoporadenském fondu ŠK. Doplňující a ještě více profilovanou prací je publikace „Bezobratlí postindustriálních stanovišť: Význam, ochrana a management“ z roku 2011. Fyzicky k dispozici tamtéž, elektronicky zde. ***-jj-***

Říjnové zastavení

Jakmile je po strakonické pouti, začíná podzim už definitivně – kdyby pro nic jiného, tak pro tmu, která přichází každý večer o něco dřív. Ale i tma může být hezká, třeba když se člověk vrací plný dojmů z nějakého hezkého koncertu nebo jiného představení, když *„... všechno vždycky nějak dopadlo, končí den a končí divadlo...“*, jak se zpívávalo (a možná ještě někdy zpívá) v divadle Semafor. Když *„můry a noční ptáci už si šli hledat práci“*... nebo třeba i múzy... a my jsme naopak rádi, že už máme hotovo a můžeme si užít trochu zábavy... Zrovna Semafor je místem, kde se to už od roku 1959 múzami jen hemží, a ještě po cestě domů jich má divák plnou hlavu. Pobrukuje si text pana Jiřího Suchého a je mu, i potmě, dobře a veselo:

„... Sen o kouzelným verpánku
Vloudí se dětem do spánku
Tmou temnou domů spěchám
Všem opuštěným střechám
Kočičí largo nechám hrát...“
(z písničky Jiřího Suchého)

Plný text písně s delším komentářem naleznete zde. ***-ah-*** ***Foto -ah-***

Zdraví a strava

Mikroorganismy, mozek a mechanismus chuti

V čísle 7/2015 jsme psali o knížce špičkového veganského sportovce **Riche Rolla „Hledání ultra“** a dnes se k ní vracím, protože obsahuje mimo jiné i důležitou kapitolu o mechanismu chuti. Začíná tím, že ně-

kteří lidé si nedokážou odpustit svoji oblíbenou pochoutku a mají pocit, že zkrátka nelze odolat, že jejich tělo vysílá v tu chvíli signály, co potřebuje... zkrátka že by sice rádi změnili svou stravu, ale vlastně to tak nějak ani nejde. Rich Roll na to odpovídá se svou typickou americkou stručností: *„Jo, vzdáš se své slaniny, ale také se vzdáš svého infarktu..."* Přidává k tomu i podrobnější vysvětlení, že lidé si na základě opakované zkušenosti ukládají do mozku souvislost emocí s určitým jídlem a vzniká tak závislost. Mylně se pak domnívají, že ty které potraviny nutně musí mít.

Dalším aspektem chuti jsou mikrobi. Rich Roll ve své knize informuje o tom, že lidské tělo, které se skládá přibližně z deseti miliard buněk, je hostitelem více než desetinásobného množství mikroorganismů . (*„... Jinak řečeno, je možné prohlásit, že jako celek sestáváme spíše z mikrobů než z lidských buněk..."*) Ty spolupracují například na trávení potravy. Střevní mikroflóra ovlivňuje naši mysl – vysílá do mozku signály, na jejichž základě dostaneme chuť na určité jídlo. Pokud bychom jedli po celý měsíc např. jen pokrmy z rychlého občerstvení, bylo by nám nejprve špatně, ale pak bychom si zvykli. Naši střevní mikroflóru by nahradily patogenní mikrobiální kolonie a začaly by nás do toho původně neoblíbeného jídla doslova nutit. Stačilo by ale přejít opět na zdravé, alkalicky působící potraviny, zdravá mikroflóra se obnoví a budeme mít zase chuť na to, co nám zároveň i prospívá:

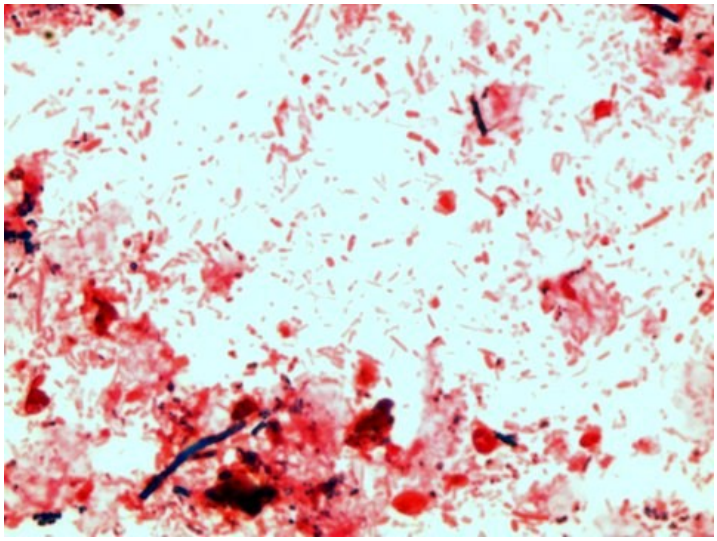

Mikroorganismy lidského střeva, foto Petr Ježek

„... Jakmile toto nové prostředí vznikne, začne do vašeho mozku vysílat signály, které nahradí nezdravé touhy stejně silnou chutí na potraviny, které vám prospívají. Než si to stačíte uvědomit, touha po zmrzlině nebo pizze se salámem prostě zmizí a nahradí ji chuť na kapustu a ananasový koktejl, pilaf z červené čočky, a možná vás ohromí, jak chutnají výhonky mungo na hnědé rýži. Mně se to stalo. Kdysi jsem býval fanatickým pojídačem hamburgerů, teď mě však Mc Donald´s zláká jen málokdy. A když to zabralo u mě, může to fungovat i u vás..."

Ve stejném duchu se o tomto jevu píše na internetu, např. zde.

Trochu mi to připomíná starou anekdotu o pacientovi, který vyzrál na tasemnici. Napřed sebe, a tím i ji, krmil pravidelně čokoládou, a pak najednou změnil stravu. Neopatrný parazit vykoukl a huboval: „Tak co je s tou čokoládičkou?" Nebo si možná vzpomínáte na články „Konec cukrožrouta" , „Konec nočního žrouta" a „Začátek a konec karbanátkového žrouta" ze starších čísel našeho časopisu. Jiný zajímavý doklad o snadné změně stravovacích zvyklostí najdeme např. ve slavné knize **„Ze světa lesních samot"** od Karla Klostermanna, kde se vypráví o příchodu mladého adjunkta na Březník. První den se mu do jídla předloženého německou hospodyní moc nechtělo, protože knedlík byl *„tvrdý jako žulová skála"* a maso dokonce nějak podivně páchlo, nazítří ale už se na oběd těšil úplně jinak: *„... Tentokráte byla polévka kyselá, ale opět ono naložené maso a tvrdé knedlíky. Avšak horský vzduch tráví; mladík málo dbal té trochu příliš divoké vůně, která dne předešlého ještě mu vadila: dnes mu vše výborně chutnalo..."* ***-ah-***

Ohlédnutí za třetím Veget Festem

V sobotu 17. září se strakonickém Podskalí na Ostrově konal již třetí ročník festivalu zdravé výživy, ochrany zvířat a veganství - Veget Fest. I když předpověď počasí po téměř třítýdenním suchu konečně slibovala vydatný déšť, nakonec se sobotní odpoledne obešlo bez trvalejších srážek a byla tak zažehnána hrozba, že hromady připraveného jídla budou dojídány ještě mnoho dní po festivalu. Ostrov se nakonec zaplnil poměrně slušnou návštěvou (patrně nejvyšší z dosavadních ročníků) a dle reakcí přímo na místě i pozdější zpětné vazby odcházeli všichni naplněni nejen kvalitním jídlem, ale také zážitky a novými informacemi. V šestihodinovém hlavním programu dostaly prostor dlouholeté zkušenosti s rostlinnou stravou prostřednictvím dvou přednášek, byly předány praktické zlepšováky při dvou ukázkách vaření, o mezihru se postaraly dvě hudební formace a ukázka bojových umění a závěrečnou tečku obstarala ohňová show. Středobodem, i když věřím že ne tím jediným důvodu k příchodu, byla bohatá nabídka rostlinného občerstvení. Návštěvníci mohli ochutnat nejen u pěti stánků od zručných kulinářů a při zmiňovaných kuchařských prezentacích. Okruh dobrovolníků připravil velké množství rozmanitých ochutnávek. A jelikož se celá řada návštěvníků ptala na přesný návod k jejich přípravě, to hlavní přinášíme na další stránce ve formě receptů. Pokud by vám to nestačilo, vraťte se s námi o rok zpět a z čísel 10/2015 a 11/2015 se inspirujte dále.

Kromě toho, že se všichni dobře bavili, podařilo se formou právě ochutnávek za dobrovolný příspěvek a prodejem věcí z charitativního bazárku vybrat téměř 5000 Kč, které poputují na konto organizace Zvíře v tísni. Několik fotoalb z akce můžete zhlédnout na těchto facebookových stránkách, výběr těch nejlepších pak zde. O třetím Veget Festu také zpracovala reportáž Strakonická televize. Pokud byste se chtěli stát součástí dalšího ročníku festivalu a pomoci s ochutnávkami, přípravou zázemí, propagací, či se akce účastnit v kulinářském stánku nebo ve stánku zájmových organizací, určitě se nám ozvěte. Každá ruka se bude hodit, protože je dost možné, že se bude Veget Fest dále rozrůstat.

-jj-

Indický daal

Ingredience: 500 g červené čočky, 2 cibule, 3 stroužky česneku, 3 větší rajčata, kokosový nebo jiný olej, kousek zázvoru, koření: čili, kari, koriandr mletý, koriandr celý, koriandr čerstvý - nať, pepř, kurkuma, garam masala, římský kmín, ½ citrónu

Postup přípravy: Do hlubšího hrnce dáme olej a na něm krátce osmažíme koření - nejdříve to vcelku (římský kmín - tím nešetřit, celý koriandr - pozor praská, prská), pak mleté (kurkuma - max. ½ lžičky, čili, kari). Nepřipálit- zhořklo by. Pak přidáme na kostičky nakrájenou cibuli a smažíme do sklovata. Mezitím propláchneme v sítku červenou čočku tak, dokud z ní nepoteče čirá voda (celkem zásadní krok pro formu i chuť výsledného pokrmu). Čočku přidáme do hrnce a smažíme společně s cibulí a kořením dokud není čočka „průhledná“. Poté zalejeme vodou, uvedeme k varu, osolíme a vaříme. Dle potřeby doléváme vodu a vaříme dokud není čočka hotová (cca 15 minut). Výsledný produkt by měl konzistenčně vypadat jako něco mezi hustější polévkou a kaší. Na pánvi vedle si mezitím na oleji osmahneme římský kmín (2 lžičky), nadrcený česnek, nastrouhaný zázvor a pak přidáme nasekaná rajčata a dusíme. Vznikne nám hmota ne nepodobná rajskému protlaku, přidáme půl lžičky kurkumy, nasekaný čerstvý zázvor a již dál nedusíme. Rajčatový „protlak“ vmícháme do již uvařené čočky a společně pár minut povaříme, dosolíme, dochutíme. V poslední minutě varu přidáme lžičku garam masala a dál již nevaříme- garam masala by ztratila vůni. Na úplný závěr můžeme dle chuti přidat citrónovou šťávu. ***Lukáš Diviš***

Celozrnný makovec

Ingredience:

Těsto: 2 hrnky celozrnné špaldové mouky, 1 a 1/2 hrnku mletého máku, 1/3 hrnku přírodního cukru s třtinovou melasou, 2 hrnky rostlinného mléka, 1/4 hrnku rostlinného oleje, 1/2 balení vanilkového pudingu v prášku, 1 lžíce jedlé sody, 1 lžíce citrónové šťávy, špetka soli

Citrónová poleva: 1 hrnek moučkového cukru, 2 lžíce rostlinného oleje, 1-3 lžíce citrónové šťávy

Postup přípravy: Troubu zapneme na 170° C. Plech vymažeme rostlinným olejem a vysypeme strouhaným kokosem. V míse smícháme mouku, mák, cukr, sůl, jedlou sodu a vanilkový puding v prášku. Přilijeme mléko, citrónovou šťávu a olej a vše smícháme. Těsto nalijeme na plech a pečeme v předehřáté troubě, dokud se těsto nelepí (cca 30 min). Moučkový cukr smícháme s citrónovou šťávou a olejem - poleva nesmí být moc tekutá, ale ani tuhá (tak aby se dala natírat, ale nerozlívala se). Polevou pomažeme vychladlý makovec. ***Eva Dubová***

Foto Kateřina Wagnerová

Celerová pomazánka

Ingredience: střední celer, tofu natural, sojanéza (250 ml), sůl, lahůdkové droždí

Postup přípravy: Celer a tofu nastrouháme najemno. Dle chuti osolíme a dochutíme lahůdkovým droždím. ***Jarča Divišová***

Obalované sójové kostky

Ingredience: sójové kostky, sůl, pepř, hraška, kukuřičná strouhanka, rostlinný olej

Postup přípravy: Sójové kostky vaříme v osolené vodě asi 10 minut. Poté scedíme a vymačkáme přebytečnou vodu. Kostky opepříme, osolíme, obalíme v hrašce rozdělané s vodou a kukuřičné strouhance. Smažíme na rozpáleném oleji dozlatova. ***Irena Petříková***

Bramborový salát

Ingredience: 5 brambor, cibule, 1-2 mrkve, petržel, kousek celeru, sůl, pepř, cukr, ocet, kyselé okurky, 1-2 lžíce hořčice, sojanéza

Postup přípravy: Brambory uvaříme ve slupce (20 minut), mrkev, celer a petržel oloupeme a uvaříme (15 minut) v osolené vodě s pepřem, octem a trochou cukru. Trochu vody z vaření zeleniny pak můžeme po vychladnutí přidat do hotového salátu. Nakrájíme cibuli na malé kostičky a dáme do mísy na salát. Oloupáme brambory, nakrájíme na kostičky a smícháme s cibulí. Poté na kostičky nakrájíme ostatní vařenou zeleninu, kyselé okurky a vše v míse zamícháme. Přidáme hořčici, několik lžic sojanézy, promícháme, dochutíme solí, pepřem a necháme v lednici odpočinout.

Jiří Kloud

Foto Týdeník Strakonicko

Jáhlové kuličky

Ingredience: 1 hrnek jáhel, 2 hrnky vody, špetka soli, 3 lžíce agáve nebo rýžového sirupu, ½ hrnku rozinek/kustovnice/brusinek, kokos, ořechy, semínka – podle chuti.

Postup přípravy: Jáhly spaříme horkou vodou, zalijeme 2 hrnky horké vody, přidáme špetku soli a vaříme, dokud se voda nevyvaří. Do teplých jáhel přidáme ostatní ingredience a tvoříme kuličky. Ty obalujeme buď v kokosu, nebo v karobu a skořici. ***Lída Růžičková***

Pečená polenta

Ingredience: 400 g instantní polenty, 1 litr vody, sůl, čerstvý libeček, oregáno, sójová omáčka, 4 stroužky česneku, olej, grilovací koření.

Postup přípravy: Polentu připravíme podle návodu, ale místo dvou litrů vody použijeme jen litr. Polentu hned na začátku osolíme a přidáme libeček a oregáno. Vzniklou tuhou kaši vložíme do olejem vymazaného srnčího hřbetu a necháme vychladnout. Po vychladnutí polentu vyklopíme a nakrájíme na cca 1 cm silné plátky. V misce si připravíme směs z oleje, kvalitní sójové omáčky, prolisovaného česneku a grilovacího koření. Ve vzniklé směsi jednotlivé plátky polenty namočíme z obou stran. Polentu klademe na plech vyložený pečícím papírem a pečeme v předehřáté troubě cca 30 minut na zhruba 200 °C do vzniku křupavé kůrky.

Řepné karbanátky

Ingredience: 2 větší červené řepy, 1 cibule, 3 stroužky česneku, ½ hrnku červené čočky, ½ hrnku rýže, špetka drceného kmínu, sůl, pepř, chia semínka, hladká mouka, olej.

Postup přípravy: Řepu povaříme do změknutí. Vychladlou oloupeme a nastrouháme na jemném struhadle. Vymačkáme přebytečnou vodu. Červenou čočku a rýži samostatně uvaříme doměkka. Ve velké míse smícháme nastrouhanou řepu, čočku, rýži, hrstku chia semínek, nadrobno nasekanou cibuli, prolisovaný česnek, drcený kmín, sůl, pepř a dle potřeby hladkou mouku. Ze směsi tvoříme karbanátky, které před pečením obalíme v hladké mouce. Z obou stran potřeme olejem a dáme na plech vyložený pečícím papírem do předehřáté trouby a pečeme na cca 220 °C do vytvoření kůrky. ***Ivana Bůbalová***

Ing. Jan Juráš ***-jj-***

Ekoporadna při ŠK, Informační centrum neziskových organizací, Husova 380, Strakonice

Po - Čt: 7:30 - 16:00, Pá - po domluvě

tel.: 380 422 721, 721 658 244

E-mail: jan.juras@knih-st.cz

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Strakonice, Zámek 1

www.csop-strakonice.net

E-mail: posta@csop-strakonice.net

Kompost - Strakonický měsíčník o ochraně přírody

Příspěvky v tomto čísle - Jan Juráš, Alena Hrdličková, Vilém Hrdlička, Eva Legátová, Jan Šimáček, Štěpánka Kadochová, Lukáš Diviš, Eva Dubová, Jarča Divišová, Irena Petříková, Jiří Kloud, Lída Růžičková, Ivana Bůbalová

Grafika - Jan Juráš

Logo Kompost - Monika Březinová

Kresby - Ivana Jonová

Jazyková úprava - Alena Hrdličková

Kontakt - jan.juras@knih-st.cz, 380 422 721

Publikované články vyjadřují výhradně názory autorů

Anticopyright 2016

ŠMIDINGEROVA KNIHOVNA STRAKONICE